

JANÁKY MARIANNA

A Film

TRAGÉDIA-PANTOMIM

(Egy ősze eleji park reggel, nem messze az úttól és egy gimnáziumtól. Kocsik, diákok zaja. A középiskolás korú fiatalok igyekeznek az iskolába pantomimezve. A hatvanas éveit elején járó nő pantomimmozgással le-fel sétál a fák alatt, majd leül egy padra. Hirtelen megjelenik a sétányon egy másik nő pantomimezve.)

ANNA: *(maga elé)* Az ősze örül a leveleknek. Cserélnék vele.

KLÁRI: *(ő is hatvanas nő)* Jaj, drágám, szia, de jó hogy látlak! *(Leül, megpuszítja Annát.)* Mindjárt 8 óra, nem mész?

A: Én se dolgozom már.

K: Tényleg? Idén mentél nyugdíjba? Visszahúz a szíved neked is?

A: Nem is tudom, csak lejöttem sétálni. Tudod, hogy itt lakom a lakótelepen.

K: Én már három éve minden szeptember elsején eljövök „leszelkedni”. Az ott nem Lajos? *(valahová távolabbra mutat, ahol egy férfi is pantomimmozgásokat végez)*

A: De, szerintem az! Ő tavaly ment nyugdíjba. Gyorsan telik az idő! Te már három éve? Szinte hihetetlen! És füzetek vannak a szatyrodban!? A hajadat meg nem festetted?

K: Egy hülye szokás, az utolsó évben nem javítottam ki sok dolgot. De bocs, sietek, ne haragudj! Hívj majd fel!

A: Jó, majd felhívlak, vagy írok mélt. Szia!

K: Nincs gépem és unokám se. Hallottam a tiéd már két éves! Szia! *(fordul vissza intégetve)* Majd te se festeted... *(mormogja maga elé, és pantomimezve elmegy)*

(Dél előtt egy emeletes ház nagyszobájába besüt a nap, Anna sétál kezében mobiltelefonnal. Egy telefonbeszélgetés közepébe kerülünk.)

A: Igen. Igen, köszönöm jól. Nem, tényleg nem hiányzik! Igen, várok. Persze, lehet, hogy új száma van, nem vette fel. *(A telefonba behallatszik a csengetés. Egy-két perc telik el.)* Ez van meg nekem is, akkor majd újra próbálom. Kösz. És boldog újévet nektek!

(A mobilján Anna újra pötyög.)

A: Anna vagyok. Szia! Már próbáltalak tegnap is hívni. Nem vetted föl. Értem. Mobilod nincs? Lenne kedved ma moziba jönni? Furcsa ruhatár a címe. Nem tudom,

nincs feltüntetve a rendező. A szereplők se. Nagy a reklámja. Ó, persze! Kell. Ránk fér! Akkor háromnegyed 7-kor a mozinál! Szia!

(Anna vár a mozi előtt, pantomimezve toporog, nézegeti a plakátokat.

ÖTEZER JEGY ELŐRE ELKELT! AZ ÖN FILMJE! A kivetítőn Klárit látjuk, otthon nézi a tévét.

A moziba közben több bejáraton keresztül tódul befelé a tömeg. Bent táblák:

KÉRJÜK A SZEMEKET, FÜLEKET, ORROKAT, SZÁJAKAT A RUHATÁRBAN LEADNI)

- A: *(maga elé)* Milyen abszurd! *(Befordul a kígyózó sorba, ahol mindenki pantomimmozgásokat végez. Előre kukucskál. A szokatlanul hosszú ruhatárban nyitott dobozok függenek egymás mellett a falakon, amikben mindenféle színű, formájú szemek, orrok, fülek, szájak, és minden doboz mellett egy-egy portréfotó. A pultnál hirtelen ködszerű fehérség borul Annára. Villódzó fények.)*
- A: *(Pantomimezve keresi a helyét a sötét teremben, maga elé)* Nem érzem az ujjam, a kezem, a hátam, a lábfejem. De legalább nem fáj semmim. *(Leül az egyik sorban, körötte árnyak.)* Csak megszülettek? Alig kapok levegőt, az orvos egy nő mellére tesz, már felállok a rácsos ágyban, mászom, bekapok a földről egy morzsát, elindulok, kettőt kell még lépni anya guggoló mosolyáig, sírok az óvodában, nem vagyok katica, ne akassza fel kabátom az óvó néni oda, a füzetbe véletlenül került be a fekete pont, a tojás O-t Sanyi írta, és mindent szeretek csak a paradicsomos káposztát nem, az edzésen fejen álltam, kihulltak belőlem a törtek, mint az, amikor az a vívó srác az edzőtáborban a folyosón megcsókolott. Szemhéjam kékre festem, szám rúzszodom, titokban, véres lett a WC-papír mondom a férfinak, szűz voltál, igen, igen hangzik a házasságkötő teremben, nyakán kígyók, nők karjai, gallérján egyre több piros folt. *(Miközben Anna mondja a monológot, mindezt pantomimezi egy hozzá hasonló nő a színpad másik oldalán. Amikor befejezi, borul rá Annára újra a köd a széken. Villódzó fények. Anna kimegy a teremből pantomimezve.)*
- A: *(maga elé)* És a fiam? Az unokám? *(Megtapogatja orrát, szeméit, száját, a füleit. Kifelé menet látja, hogy a nők törölgetik a szemüket, a férfiak az orrukat szívják és köhögnek. Minden pantomimmozgással. A kijáratnál géptaps + egy hang bemozdja: Várjuk vissza! Második rész hamarosan!)*

(Másnap Anna telefonál. A beszélgetés közepébe kerülünk.)

- A: Nem baj, csak szólhattál volna! Nem, csak amikor hazaértem, vacsora közben eszembe jutott, hogy az általánosba is együtt jártunk. Jó, rendben, majd hívlak máskor! Szia! *(leteszi a telefont, járkal pantomimezve és folytatja)* Mi nem hazudtunk egymásnak ötven éve, az ábécét skandáltuk közösen, kis tornacipó orra gyorsan elkopott, most gyógycipő nyelve lóg. Cserélgettük az uzsonnát, kórusban mondtuk a szorzótáblát. Ma újratanuljuk az arcokat, szemöldök között mélyülő A, száj sarkában gyűlik a nyál, mint a korrallal szaporodó szép szavak. Váróban aszalt-almaarc nem pirul, egy jó szóért elmeséljük az életünk. *(leül a kony-*

hában) Otthon? Ott a paradicsom, vaj, barna kenyér, akár a szívünk, összemorzsálja hétköznapi az abroszt.

(Annának telnek napjai. Kivetítő: - normális mozgással – Anna bevásárol, főz, mos, takarít, olvas vagy TV-ét néz, rejtvényt fejt. Közben a színen emberek ide-oda sietnek. Majd egy szkájpólás közepébe kerülünk. A számítógép monitorján modernül berendezett szobabelső, látszik egy nagy karácsonyfa fele is és Anna fia.)

A: Munkahelyeden akkor minden rendben. Felébredt már a picurkám?

FIA: Mindjárt hozza az anyja!

UNOKA: Né-ni. Né-ni.

FIA: Nem Sam, nem! Ő a nagymama!

A: Kicsim, boc, mennem kell!

FIA: De hát hova sietsz?

A: Holnap majd újra beszélünk, felveszem, az új ruhát.

(Téli utca. Anna pantomimezve sétál.)

A: Jön velem az este, elhagyott, lámpafény csillog átázott csizmán, fogatlan járda-szegélyen műanyagpohár, forralt bor volt benne, talán betakarja a hó, a kirakat közepén mikulásvirág, épp le hull róla egy levél.

(Annának telnek napjai. Kivetítőn ismét: bevásárol, főz, mos, takarít, néha olvas vagy TV-ét néz, rejtvényt fejt, aztán újra látjuk az ősz eleji parkot reggel. Minden ugyanaz, mint a mű elején. Anna le-fel sétál pantomimezve, majd leül egy padra.)

A: *(kicsit nehezen veszi a levegőt)* A parkban egy padon, mellettem hangya, jó lenne elbújni az árnyékában, valami folyik az arcomon, lemegek a metróba, belenézek az alagútba, harangoznak.

(Odalép hozzá egy korabeli férfi szintén pantomimmozgásokkal.)

LAJOS: Szia, de jó hogy látlak! Leülhetek melléd? *(megpusztilja Annát)*

A: Szia, visszahúz neked is a szíved?

L: Nem is tudom, csak lejöttem a boltba. Tudod, hogy én is itt lakom a lakótelepen.

A: Én meg futottam egy kicsit. Hogy vagytok?

L: Nem hallottad? Kati fél éve meghalt. Tüdőembólia. Egy hét alatt elment.

A: Nem, és nagyon sajnálom. Őszinte részvétem. *(átöleli a férfit)* És a fiatok?

L: Angliában. Informatikus. Három éve ment ki. És a te gyerekeid?

A: Csak egy fiam van nekem is. Öt éve mentek ki Amerikába. Az unokám két éves, kisfiú. Tavaly nyáron voltam kint náluk.

L: Peti egyelőre csak a karrierjét építi. A jövő héten jön haza pár napra. Azt se tudom, mivel várjam, nem tudok főzni, mint az anyja. Talán elmegyünk étterembe, de az első este paprikás csirkét főzök neki! Azt tudok. Uborkasalátát is sok fokhagymával. Úgy szereti. Galuskát meg veszek. Nem is olyan rossz a mirelit.

- A: Ha elakadsz főzés közben, hívj fel nyugodtan!
 L: Szavadon foglak! Jól áll neked ez az új hajsza!
 A: Lenne kedved vasárnap eljönni moziba? Talán egy éve, hogy láttam a Furcsa ruhatár című filmet. Elég jó. Ez lesz a második része. De most mennem kell! Szia!
 L: Persze, szívesen! Felhívlak, megbeszéljük! Szia! *(pantomimezve távolodnak egymástól)*
 A: *(maga elé)* Több példányban kinyomtatnám magam, ha még egyszer szerelmes lennék, és osztogatnám szórólapként a Hősök terén, vagy bemennék a Múcsarnokba, ott hagynám magam egy oszlopon, és az se érdekelne, ha azt kérdezzétek az emberek: mégis mi ebben a művészet?

(Anna otthon a szemöldökét szedi, szemét festi, púderezi arcát, rúszozza száját, nézegeti magát az előszoba tükörben.)

- A: *(maga elé)* Mint fél pár cipő a hitem, feslik a bélése, pár éve letört egyik körömcipóm sarka, az utcán neveltségeseznek éreztem magam, taxi-rokkantságom elmúlt, amikor beültem, és otthon az ajtó előtt barátnőm várt. Nem szólt!, zokogta. Férje elment, egy cetli maradt az asztalon, sajnáltam, de engem nem hagyott el az irónia, csúsztattam lefelé harisnyám: vénasszonyok egy szegényházban, mosolyogtam.

(Anna pantomimezve visszamegy a szobába. A fülbevalót egy dobozkából veszi elő. Felpróbálja a nyakláncot is.)

- A: *(maga elé)* Mielőtt találkoztunk, két percen belül a második bugyit vettem fel, pedig az első talin a parkban egymás szemébe se néztünk, ma a regényt hozod el, ami a könyvtárban még nincs meg, és kigombolt inged hagyja, hogy lássam őszülő, borostás mellkasod, ilyen az enyém is, csak lejjebb, alapíthatnánk két-személyes parlamentet, dehogymondom, csak otthon ráfeszülök a könyvre, kitérve, arcomra esik, kinézek az ablakon, egy galamb himbálózik a vezetéken.

(Lajos a mozi előtt sétál pantomimezve, aztán indulna befelé, de visszafordul.)

- L: *(maga elé)* A szerelem néha még be-beles hozzám, kinyit szívemben egy ablakot, de csak egy magányos katétert talál, szegény, mosolyom vonzza, ám hirtelen egy implantátum rákiált, aztán a lelkemnek udvarolna, a vak, hatvan éve járom a szerelem-utat, még az óvodában kezdődött, séta közben adott édesgyökeret, ketten szopogattuk el.

(Anna bent áll a pénztárnál. Kevesen vannak előtte. A bejáratnál is. Később pantomimmozgással indulna kifelé, de visszafordul, és a ruhatár felé megy.)

- A: *(maga elé)* Felöltözve szék, kanapé, itt nadrág, ott szoknya. Földön zokni, harisnya, egymásig tekeredve, és egy barnuló almacsutka. Meztelen mosdókagyló fénye tükörben, hervadt levegő, falakon összeszeretkezett ágyvisszhang.

(A ruhatárban egyajtós, barna szekrények becsukva hosszan egymás mellett. Rajtuk aranybetűs feliratok. A pulnál hirtelen ködszerű fehérség, villódzó fények.)

A: *(indul befelé, maga elé mondja)* Nem érzem az ujjam, a kezem, a hátam, a lábfejem. De legalább nem fáj semmim.

(Pantomimezve keresi a helyét a sötét teremben, majd beül egy sorba, körötte árnyak. Miközben Anna mondja a monológját, mindezt pantomimezi a fia a színpad másik oldalán.)

A: Ana, ana, ana, apa, apa, kimászik az ágyból, pappapa nincs, adi, adi, csihuhu viszi a tejbegrízt, Donatello leszek a farsangon, Évi elvette a sapkám, szünetben elbukttam, nem érdekel a tanító néni, más fiúknak is van piercingje, nagyihoz csak akkor megyek el, ha, nem kérek, mondtam már, vigye ki apa a szemetet, foci előtt nem, hagyj már, érts meg, csak buliztunk, és ti mit csináltatok, nem cigizek, csak egy kortyot, leszarom, négyes, elégedett vagy?, hát akkor nem érettségizek le, felvettek, holnap bemutatom, barna és hasonlít hozzád.

(Amikor befejezi, borul rá Annára újra a köd a széken. Kimegy a teremből pantomimezve. Megtapogatja orrát, szemeit, száját, a füleit, végigsimítja testét. Kifelé menet ismét látja, hogy a nők törölgetik a szemüket, a férfiak az orrukat szívják és köhögne. Minden pantomimmozgással. A kijáratnál a géptaps + a hang bmondja: Várjuk vissza! Harmadik rész hamarosan!)

(Annának telnek napjai. Kivetítő: pantomimezve bevásárol és főz, mos, takarít, TV-ét néz, de már nem olvas, nem fejt rejtvényt. A videó végén a szobáját látjuk, egy vázában karácsonyfagallyak, azt díszíti. Közben a színen karácsonyillat, pantomimmozgásokkal emberek nézelődnek a karácsonyi vásárban.)

(Anna konyhája. Virsli illat, szilveszteri tűzijáték hangjai, képei. Anna pantomimmozgással az ablakhoz megy.)

A: Kinyitom az ablakot, karom vékony, rajta foltok, várok, szikraeső hull, lent valaki kiált, préselt arckép az üvegen, konyhaablak bélyeg a tízemeletesen.

(Az utolsó kép, kivetítő: ismét a reggeli, ősz eleji parkot látjuk, nem messze az úttól és a gimnáziumtól. Kocsik, diákok zaja. A középiskolás korú fiatalok igyekeznek az iskolába. Nem pantomimmozgással.)